

30 DANA, BROJ 16, 29. SJEČNJA, STR. 18

NEOBIČNE MUZEALIJE Komad namještaja, a podsjeća na m

Skupocjeni ormarići uk

Restaurirani kabinetni ormarići u zbirci Kulturnopovijesnog odjela Gradskog muzeja Varaždin dio su iznimno bogate ostavštine hrvatske kulture, naglasila je prof. Ljerka Šimunić

kornjačev

Piše: Josip Novak
Fotografije: Gradski muzej Varaždin

Stari grad najvažniji je spomenik kulture u gradu Varaždinu, a u toj gotičko-renesansnoj utvrdi, građenoj i pregrađivanoj od 14. do 19. stoljeća, od 1925. godine smješten je Kulturnopovijesni odjel Gradskog muzeja Varaždin.

Renesansni dragulji

Riječ je o svojevrsnoj riznici vrijednih umjetničkih predmeta među kojima posebno mjesto zauzimaju i osebujni kabinetni ormarići. Svaki

Barun Pavao Rauch

od njih je priča za sebe, a kao vrsta namještaja, zanimljivi su jednako s kulturološkog, izvedbenog i društvenog stajališta. Naime, nekada su bili u funkciji spremnica za dragocjenosti kao što su nakit, novac, vrijedni predmeti i dokumenti manjih dimenzija. Svojom izvedbom, ukrašavanjem i upotrebom skupih materijala poput rijetkih vrsta drveta, bjelokosti, kornjačevine i drugih, oni su i sami dragocjenost, naglasila je prof. povijesti i povijesti umjetnosti Ljerka Šimunić, muzejska savjetnica GMV-a.

- U Zbirci namještaja, zrcala i sato-

va Kulturnopovijesnog odjela Gradskog muzeja Varaždin nalazi se desetak kabinetnih ormarića. Tijekom proteklih nekoliko godina četiri su restaurirana u Hrvatskom restauratorskom zavodu u Zagrebu s namjerom nastavka radova na preostalima te njihovim izlaganjem na izložbi koja će pokazati njihovu posebnost i vrijednost u vrijeme njihova nastanka – kraj 16. i 17. stoljeća i danas, kao dio bogate ostavštine hrvatske kulture – ističe Šimunić od koje doznajemo kako su kabinetni ormarići izrađivani u više europskih zemalja.

'Svadbene škrinjice'

No, treba znati da su najkvalitetniji ormarići izrađivani u njemačkom gradu Augsburgu. Najraniji tip ormarića opremljen nizom malih ladicica i skrivenih pretinaca ili takozvanih svadbene škrinjice, pojavio se u Španjolskoj.

- Dominacijom dinastije Habsburg u europskim zemljama taj se tip namještaja proširio u ostale države, prije svega u Njemačku. Početkom 17. stoljeća oblikuje se kabinetni ormarići s dvokrilnim vratima iza kojih se skrivaju ladice. Neki od njih, poglavito oni većih dimenzija, imali su originalna postolja. Međutim, većina se stavljala na stoliće, škrinje i komode u reprezentativnim odajama dvoraca i palača – pojasnila je Šimunić.

Prof. Ljerka Šimunić otkrila nam je brojne detalje o kabinetnim ormarićima

Inače, posjetitelji Gradskog muzeja nebrojeno puta su pokazali da imaju istančan ukus jer im pažnju najviše privlači jedan od najljepših kabinetnih ormarića u muzejskoj zbirci, rad majstora iz Augsburga, iz prve četvrtine 17. stoljeća.

- U naš je muzej stigao nakon Drugog svjetskog rata iz plemićke obitelji Bedeković – Jordis iz Jalžabeta, dok je ranije bio u vlasništvu obitelji Rauch iz Martijanca, moćne i bogate aristokratske obitelji. Pret-

postavljamo da je do promijene vlasnika došlo ženidbom (kao dio mira) ili prelaskom novom vlasniku prilikom prodaje posjeda – doznajemo od naše sugovornice koja nam je otkrila još neke zanimljive detalje o bjelokosnom kabinetnom ormariću zavedenom u zbirci pod inv. brojem GMV KPO 206.

Nepoznati majstor

Spomenuti ormarić koji se čuva u varaždinskom muzeju poseban

(inv. br. GMV KPO 17.)

Možda Italija, 16.-17. stoljeće 68 x 78 x 41 cm
Ormarić od smeđe politirane orahovine s dvokrilnim vratnicama koje skrivaju sistem od sedam ladicica koje okružuju središnju nišu ukrašenu rezbareno slijepom arkadom unutar koje je smješten oslikani mitološki prizor s prikazom nimfi, možda alegorija o pet osjetila. Na unutrašnjim stranama vratnica prikazane su božice unutar vijenca plodova i cvijeća koje nose puti. Slijeva, s palmom kao atributom slave je božica Pobjede (Viktorija ili Nika), dok je s desna s rogom obilja, atributom zemaljskih plodova Fortuna, božica sreće. Gornja ploča je sastavljena od dva djela koji se mogu otvoriti.

minijaturnu građevinu s nizom tajnih pretinaca i ladica

rašeni bjelokošću,

vinom pa čak i koraljima

je upravo po tehnici ukrašavanja. Izrađen je iz različitih vrsta furnira: javora, palisandera, ebanovine i oraha, a drvena konstrukcija obložena mu je bjelokosnim pločicama.

- Svaka od pločica minuciozno je gravirana i ukrašena tušem. Umjetnička kvaliteta graviranja i vještina u slagajući pločica navode nas na to da ormarčić pripisemo nepoznatom majstoru u Augsburgu. Ormarčić podsjeća na mi-

nijaturnu građevinu koja ima niz tajnih pretinaca i ladica – naglasila je Šimunić.

Dodala je da je na njegovim vratnicama prikazana starozavjetna priča o Josipu i njegovom životu.

Prefiguracija Uskrsa

- Na 24 pločice prikazani su prizori iz Josipovog života koja je svojevrstna prefiguracija Uskrsa i to ispričani na način srednjovjekovnog ili renesansnog vremena. U pretincima ovog jedinstvenog ormarića nalaze se ploče za šah, mlin i tavlu (bekemon). Osim što je služio za pohranu dragocjenosti, ovaj je komad namještaja očito mogao poslužiti i za rasonodu svojih vlasnika – zaključila je prof. Ljerka Šimunić.

Bjelokosni kabinetni ormarčić (GMV KPO 2016.) restauriran je u HRZ u Zagrebu, u Odjelu za namještaj pod voditeljstvom više restauratorice Tijane Annar Trputec – Strčić.

povišenog pretinca s nišom i školjkom unutar polustupova i nižim bočnim elementima ukrašenih vitičastim motivom.

(inv. br. GMV KPO 215)
Srednja Europa, 17. stoljeće
110 x 120 x 50 cm

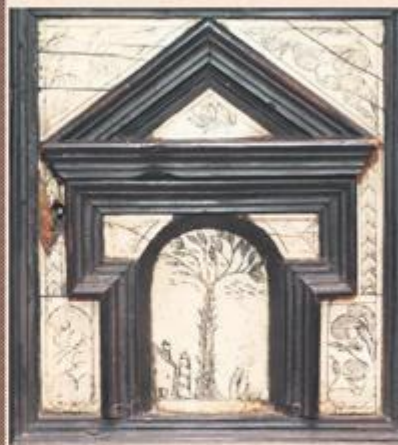
Ormarčić jednostavnih linija izveden je od crno obojenog drveta koji oponaša skupocjene primjerke od ebanovine. Rezbaren je i ukrašen intarzijom. Arhitekuralno je oblikovan i sastavljen od dva dijela. Donji, širi dio ima sa svake strane pet ladica i po jednu s gornje i donje strane središnje niše flankirane vratašćima sa školjkom i parom polustupova koji skrivaju tajni pretinac. Ladicice su uovičene tkz. grgurovim letvicama. Gornji, uži dio ormarića sastavljen je od središnjeg

Restaurirani kabinetni ormarčić u zbirci Kulturnopovijesnog odjela Gradskog muzeja Varaždin

(inv. br. GMV KPO 3354)
Mjesto izvedbe je Srednja Europa, 17. stoljeće,
71,5 x 80 x 46,5 cm
Tijekom 17. stoljeća kabinetni ormarčić bili su dominantni tip europskih plemićkih i bogatih građanskih interijera.

Tipičan je primjerak baroknog razdoblja. Izveden je od crno obojenog drveta. Arhitektonski koncipiran ormarčić stoji na proširenom postolju s uzdužnom ladicom, dvokrilna vrata zatvaraju unutrašnjost sa sistemom od devet ladica podijeljenih u tri reda i koncipiranih oko središnje zatvorene niše. Na vrhu je kasetna s poklopcem na preklop. Ukrašen je valovitim profiliranim letvicama koje oblikuju kvadratičnu kompoziciju na vratnicama. Plastičnost naglašavaju metalni okovi i šarke.

(inv. br. GMV KPO 995)
Južna Njemačka, prva pol. 17. stoljeća
45 x 71 x 30 cm

Ormarčić od crnog bajčanog drveta pripada tipu bez vratiju, s fasadnom stranom razdijeljenom u system ladica sa centralnom nišom zatvorenom vratašćima u obliku arhitekuralnog pročelja sa zabatnim završetkom. Bočna horizontalno položena vrata ladica i međuprostor središnjeg dijela ukrašeni su bjelokosnim pločicama oslikanim tušem s prikazima krajolika s kućom. Gornja ploča sastavljena je od dva dijela koji se mogu pojedinačno otvoriti.

Detalji s kabinetnog ormarića bjelokost oslikana tušem jednostavni prikazi krajolika

Zahvaljujemo Gradskom muzeju Varaždin na ustupljenoj građi i pomoći kod pripreme članka